

contrabande uitsloot, zou ook de ernstigste onder ons als ongenietbaar mijden.

Nu is dit alles natuurlijk wel iets anders dan het spel, zooals het opschrift boven dit stukje daaraan doet denken. Maar toch niet in dien zin, dat het er niets mee zou hebben uit te staan.

Integendeel, het hangt met dezen onuitwisselbaren trek in onze natuur rechtstreeks samen. Het is eigenlijk niets anders dan het bewust zoeken van wat in 't gewone leven spontaan voor den dag komt; dan het geven van een vasten gemeenschapsvorm aan wat in het verkeer geheel vrij en individueel optreedt.

Wie dit verband eenmaal ontdekt, zal er nooit aan denken alle spel, vooral niet alle gezelschapsspel kortweg in den ban te doen.

Integendeel, hij zal inzien, dat het gezelschapsspel, wijl het tot volle recht doet komen den sociaal trek, die in alle neiging tot het spel aan den dag komt, eer boven het individuele staat dan daarbeneden.

Intusschen is daarmee niet alle spel, ook niet alle gezelschapsspel geijkt als den christen geoorloofd.

Hier, zoowel als overal geldt voor wie God vreest de groote en absolute regel, waarin onze Heere Jezus Christus, heel den wille Gods, zooals ze ons in Gods heilige Wet geopenbaard werd, samenvatte: „Gij zult den Heere uwen God liefhebben met geheel uw hart, met geheel uwe ziel, met geheel uw verstand en met al uwe kracht. Dit is het eerste en het groote gebod. En het tweede, daaraan gelijk, is: Gij zult uwen naaste liefhebben als uzelf. Aan deze twee geboden hangt de gansche Wet en de Profeten”.

Aan de klem van dezen goddelijken regel ontstaat een christen nooit en nergens.

En alle spel, dat, in welk opzicht dan ook, met dezen regel in strijd komt, moet daarom door wie den Heere vreezen wil, wat prijs er ook voor moet gebracht, worden geschuwd en vermeden.

Anders: naar het doel, dat hij stelt, drukt de Apostel Paulus de groote levenswet uit in het: „Hetzij gij eet, hetzij gij drinkt, hetzij gij iets anders doet, doet het al ter eere Gods”.

Bij het licht van dit woord vragen we in de eerste plaats naar het doel van het spel.

En dan zegt het woord zelf van den Apostel ons al aanstonds, dat we niet mogen toegeven aan de overspannen-geestelijke opvatting, als zouden we met ieder spel in de eerste en in de eenige plaats moeten bedoelen, rechtstreeks de eere des Heeren te dienen.

Elk onzer toch beseft, dat het zoo door den Apostel niet bedoeld kan zijn.

Hij spreekt van eten en drinken. En nu staat het voor ons en stond het ook voor den Apostel vast, dat elk mensch, ook een geloovige, eet en drinkt met als naaste doel: de onderhouding van zijn lichaam. Toch sluit dit de eere Gods bij ons eten en drinken allerminst buiten. Het is toch zoo, dat wie God vreest, zich in heel zijn leven en arbeiden, en daarmee ook in zijn lichaam, aan zijn God gebonden weet, en het alles in Christus aan de eere van zijn Vader in de hemelen begeert dienstbaar te stellen. En het is nu via deze begeerte, dat, ook afgezien van zijn bidden en danken vóór en na elken maaltijd, de onderhouding van zijn lichaam in eten en drinken, bij wie God vreest, gericht is op de eere zijns Gods.

En op dezelfde wijze kan nu ook het spel bij een christen de eere des Heeren dienen en daar door in overeenstemming zijn met het eerste en groote gebod, van de liefde onzes Gods.

Doch dan moet ook, evenals bij het eten en het drinken, het naaste doel bij het spel met dezen regel niet in strijd zijn, en liggen binnen den kring van wat het verder af liggende en hoogste doel onzes levens dienen kan.

En naar dezen maatstaf is dan al aanstonds geoordeeld alle spel, dat niets bedoelt dan wat we „tijd-dooding” of „tijd-verdrijf” noemen, en eveneens alle spelen uit gewin- of eerezucht.

We behoeven dit wel niet met veel woorden te bewijzen.

Een christen kent te goed de waarde van den tijd, om niet te beseffen, dat tijd-dooden en tijd-verdwijnen heel wat erger zonde zijn dan b.v. geld-verspillen. Tijd is meer dan geld.

Hij weet ook dat niet het spel, zou 't ook geen dobbel of lotospel zijn, maar trouw arbeid in 't beroep dat God ons aanwees, de weg is tot verkrijging van stoffelijk bezit.

En de eerezucht is hem, in elken vorm, niet het minst als ze bevreemding zoekt in wat al te nietig is om een mensch waarlijk tot eere te strekken, en daarenboven in het overtroeven van den naaste, zulk een gruwelijke zonde en waarvan hij zoo goed weet den wortel in eigen hart te dragen, dat het mijden en vlieden van wat haar voedt en prikkelt hem ten heiligen plicht werd.

Nu bedoelen we dit laatste niet in overdreven zin, alsof daarom elk spel, dat min of meer het karakter van wedstrijd heeft, te veroordeelen zou zijn. Niet, omdat er, wijl in bijna elk spel de wedstrijd een belangrijk element is — vaak juist dat wat er zekere spanning in brengt — naar dien maatstaf maar zeer weinig spelen overblijven zouden, die een christen geoorloofd zijn. Want

dergelijke overweging mag hij een vraag als ons nu bezighoudt, natuurlijk geen oogenblik meespreken. Maar wel, omdat de eer van het winnen in onze gewone gezelschapsspeelen, ook in de schatting van de spelers-zelfen doorgaans zoo gering is, dat er althans op ouderen van jaren wel zelden een prikkel ten kwade inwerken zal.

Intusschen moet ieder hier zichzelf in kennen. Want het is bekend, hoe klein, juist in dit opzicht, ook ouderen van jaren en ernstige christenen soms blijken. Niet tevergeefs zegt een spreekwoord, dat men de menschen o.m. best kent uit hun spel.

Maar met volken nadruk geldt het bezwaar, dat we daar noemden voor onze kinderen, en bij openbare wedstrijdsspeelen voor wat we noemen de rijpere jeugd.

Voor eerezuchtige karakters onder de kinderen, die nu eenmaal naar een geheel andere maat meten dan wij, ouderen, ligt er in het wedstrijdsspel een gevaarlijke prikkel. Een kind, dat blijk geeft er gevoelig voor te zijn, sta men niet toe er deel aan te nemen. De stelling, dat juist zulk een kind moet leeren spelen zonder hartstocht, lijkt me zeer bedenkelijk.

En dat openbare wedstrijden voor jonge menschen verderfelijk moeten zijn, schijnt me al even weinig betwistbaar. Belalve door het besef, dat men speelt ten aanschouwe van het publiek, wordt de eerezucht tot het uiterste geprikkeld door de afkeuringen of toejuichingen van de toeschouwers en door de tot in 't belachelijke overdreven hulde aan de winnaars; gezweven nu nog van andere gevaren, waarop ik later nog de aandacht vestig.

V.

K. F.

UIT DE BUITENLANDSCHE KERKEN.

Belgische reis.

I.

„De Heraut” gaf week aan week artikelen van Prof. Dr H. H. Kuyper, den afgevaardigde onzer Kerken naar Zuid-Afrika, over hetgeen hij ervoer, zag en opmerkte. Niet minder belangrijk is wat Prof. Dr T. Hoekstra mededeelt in „De Bazuin” in verband met de reis van onze afgevaardigden naar de Gereformeerde Kerken van Centraal-Europa. Ook Prof. Dr J. Ridderbos schrijft in „De Bazuin” naar aanleiding van zijn afvaardiging in gezelschap van Prof. Dr G. Ch. Aalders naar de Synodes van twee der Schotsche Kerken, waarmede wij in correspondentie staan. Alle deze mededeelingen zijn wel geen officiële rapporten, die zullen nog wel inkommen bij de Deputaten voor de correspondentie en in officiële weg ter kennis der Kerken komen, als zij eerst zullen zijn behandeld in de Commissie, die daartoe door de Synode van Assen, bij welzijn, zal worden benoemd. Echter wij zijn dankbaar, dat wij nu reeds zooveel dat alle de Kerken belang inboezemt, mogen lezen en niet behoeven te wachten tot na de Synode van Assen. De afgevaardigden naar de Synode van de Christelijke Zendingskerk in België willen nu op hun beurt ook iets laten hooren van hun ervaringen. Echter zij zijn zich wel bewust, dat vooral zij voorzichtig hebben te zijn in wat zij mededeelen, aangezien en op de Synode van Leeuwarden en op die van Utrecht bijzonder de aandacht is gevestigd op de correspondentie onzerzijds met genoemde Zendingskerk. Zij gingen dan van de gedachte uit, dat voor alle dingen de historie dezer Kerk door onze Kerken en in het bijzonder door haar afgevaardigden moet worden gekend. Daartoe diende hen o.a. wat te vinden is in de Acta der Synodes van de Christelijke Gereformeerde Kerk na '70. Voor hen was het een bijzonder iets, dat ditmaal de Synode wederom vergaderde te Jumet, een der vele plaatsen, die met Charleroi tot middeelpunt, het machtig centrum uitmaken van eene geweldige industrie in het land der Walen, in de dalen van de Maas en de Sambre, in het bekken van de Borinage in de provincie Henegouwen.

Op deze Synode te Jumet had een der evangelisten van genoemde Kerk de vriendelijkheid om hen een exemplaar aan te bieden van de Avondstemmen, opstellen van wijlen Prof. S. van Velzen, bijeenverzameld door J. W. A. Notten, met portret, Leiden. D. Donner — 1897. Daarin vinden zij afgedrukt op bl. 149 v.v. „toespraak tot de Synode der Belgische Christelijke Zendingskerk, Augustus 1883, te Jumet. Schrijver dezes ingereede dit feit en deze toespraak in zijn woord dat hij tot de Synode richtte en maakte die tot het middelpunt daarvan, waarop zijn woorden uitliepen en van waaruit zij verder hun uitgangspunt namen. Dit deed hij met opzet. Te Jumet n.l. hebben de woorden van onze vaders der Afscheiding — ook Prof. A. Brummelkamp was daar — medegewerkt om de Broeders aldaar te sterken in hun strijd voor het hun overgeleverd geloof; dit gaf den afgevaardigden eene schoone gelegenheid de Synode te herinneren hoe het welzijn der Kerken, der huns en der onze, in nauw verband staat met de onderhanding der leer, gelijk die door de vaders beleiden is en in het land der Belgen door stroomen Bloeds bevestigd. Het was reeds de derde maal, dat vader S. van Velzen

ter Belgische Synode was. De band tusschen de Belgische Zendingskerk en de toenmalige Christelijke Gereformeerde Kerk trok toen veel sterker dan thans. Toen zij in Brussel haar vijftigjarige bestaan vierde waren de beide vaders der Scheiding in het midden der feestvierende vergadering. Ik kan niet nalaten een enkelen regel aan te halen van wat voor ruim veertig jaren te Jumet werd gesproken. „Hier, mijn broeders, gedenk ik aan uwe vergadering, in den herfst van het vorige jaar te Brussel gehouden. Ik was toen getuige van uwen ijver voor het geloof, dat ons de Heere heeft overgeleverd. Opnieuw herinner ik mij met welke bezietsaamheid, ernst en eenstemmigheid gij u toen voor het ware geloof, of in overeenstemming met de Heilige Schrift, hebt uitgesproken. Gist zoo voort, wetende, dat uw arbeid niet ijdel is in den Heere”.

Er zullen misschien nog wel lezers van deze regels zijn, die genoemde Avondstemmen in hun bezit hebben. Leest dan deze toespraak eens in zijn geheel! Opmerkelijk genoeg: zij werd niet uitgesproken door Prof. Van Velzen, maar gelezen door zijn medeafgevaardigde Brummelkamp. Wat toch was het geval? De straks genoemde Acta herinneren met enkele woorden aan wat ik nu ga mededeelen. Zondags vóór de Synode heeft Van Velzen nog geprekeerd in de kapel van De Eggenstein — velen onzer nog wel bekend — te Antwerpen over den tekst: En die gereed waren gingen met Hem in tot de bruiloft en de deur werd gesloten. En ziedaar. Te Jumet werd Van Velzen plotseling zoo ernstig ongesteld, dat naar het getuigenis van wijlen zijn schoonzoon Dr J. W. A. Notten, die de reis medegemaakt had, hem de vrees aangreep, dat de geliefde vader hem onvallen zou en in den vreemde zou worden afgelest van zijn post.

Na deze Synode van Jumet woonde Van Velzen geene meer bij van de Zendingskerk, doch bleven de hartelijke sympathieën voor die Kerk leven in zijn hart. Toen Dr Notten hem het laats bezocht vroeg hij nog: „gaat gij nooit meer naar België? Herinnert gij u de Synode te Jumet? Wat was ik ongesteld! Wat werd ik hartelijk verpleegd in de gastvrije woning van Dr Anet door den Kandidaat Lenoir en den Ingenieur Klattenhof, en hoe belangstellend was de familie De Looper! De arbeid in België is belangrijk. Er zijn daar uitnemende mannen. Dr Anet, Baron Prisse, Dr Eggenstein, Dr Poinsoot en vele, vele anderen. Als gij er weder eens komt, groet de broeders van mij, zeg dat ik ze steeds heb liefgehad, en ten einde toe met warme belangstelling aan hun arbeid heb gedacht; de Heere doe hen getrouw blijven. Hij zegene hen, Hij zegene hen!”

Ik wil u wel bekennen, dat ik deze woorden, voor ruim een kwarteeuw uitgesproken door den vader der Scheiding, met ontroering heb gelezen en dat daarbij mijne gedachten zich in mij vernieuwden, en ik sloeg de hand aan mijn hoofd en peinsde er over na hoe het is geschied, dat een kerkgemeenschap, waarvoor deze oude vader, bij wien zich toen reeds de sporen vertoonden van de verzwakking van zijn geesteskrachten en diens vermogen, zoo ernstig bad om God zegen over haar, door ons bijna geheel uit het oog is verloren geraakt. Gij kunt u misschien wel eenigszins indenken met welke gedachten ik in de consistorie van Jumet heb gestaan voor de fotografie, van de Synode genomen, waarop ook voorkomen de portretten van de beide vaders der Scheiding: Het sneeuwwitte hoofd, dat zeldzame hoofd van vader Brummelkamp en dat eigenaardige gezicht van Van Velzen. Ook ditmaal is een foto genomen van de Synode. Uwe afgevaardigden komen er niet op voor; dat niet opzettelijk, doch omdat zij na een zeer vermoeiende vergadering (al kent men zijn Fransch redelijk goed; discussiën in een vreemde taal over velerlei mine of meer onbekende aangelegenheden te volgen vermoeit) even buiten het terrein der Kerk een luchtje gingen scheppen. Nu, ik kan mij heel goed met de gedachte verzoenen, dat wij er niet op staan. Stel eens, dat deze foto ook wordt opgehangen in de consistorie, en het nageslacht dan van de eene foto naar de ander wordt geleid!!! Neen! laten de vaders der Scheiding maar in de consistorie van Jumet lang mogen spreken tot het nageslacht van de liefde, die zij de Belgische Zendingskerk toedroegen. En wil gij weten wie die dominees waren: Anet en Eggenstein en Poinsoot, lees dan eens het boekje: En Souvenir du 75me Anniversaire de la Société évangélique belge 1837—1912. Dan zult gij merken welke wonderde geloofshelden zij waren en hoe heerlijk de origine dezer Kerk. En als gij dan hoort: ach hoever is deze Kerk afgeleden van haar fundament, vraag dan: en wat deden wij om dat te voorkomen, vraag dan: en hoe heb ik den Heere gedankt, dat wij nog zijn die wij zijn?

Uwe afgevaardigden hadden het voorrecht in één en hetzelfde logies te logeeren met den zoon en den broeder van dien Baron Prisse, hier door vader Van Velzen genoemd.

G. KEIZER.

De onder-
van Het Hoog-
in het Hoogl-
heide tot zijn
Merkwaardig-
(Roomsche) ex-
wordt, die de
in Davids hi-
schrijver tam-
in hetzelfde n-
wordt in een
verzoenen:

De in-
missale
genomen
kort verk-
hang van
tekst op
„Treed
schouw-
mee zijn
en op de
mee in
Men hoe-
telijke t-
toe We-
Sloet e-
bond V-
loftalied
lijken zij-
liefde va-
der laats-
naar zijn
hoven h-
geren zi-
worden
volk, van
van Chr-
de triom-
moet m-
zoeken
voorbeel-
sensus
haalden.

Wat I-
het ons
al gezet-
den bru-
eveneen-
vrienden
geroepen
zijn
moeder.

In al-
de brui-
lij de
de hem-
Ook i-
aan het
degom-
des her-
het Rijk
Zijns Va-
de hese

Maar
zin. Als
schilder-
denden.
kruis. H-
gevolch
Bernard
van Si-
te bew-
klaren.
Zijde
was de
dien de
Hij gek-
toonen
schijns
zoepra-
nooit vo-

Met de
trekken en
nemen de
nauw niet
vergeestelij-
anderen kan-
lijn is en
Roomsche
heelemaal
raterium z-
dingsgang
het allegor-
tijd, al is

Over het
erst opsch-
denis der
van den
heeft, zegt
„Handelsbl-
land voor-
zijn; en h-
zijn, om

Van
platen
het a-
moor,
rondui-